

Slovensko-hrvatska arhivska konferencija u okviru projekta HERITAGE LIVE o poslijediplomskom studiju arhivistike,

Otočec, 9. – 10. rujna 2010.

Projekt o poslijediplomskom studiju potaknuli su dr. Aleksander Pranjek s Univerze na Primorskem u Kopru i dr. Hrvoje Stančić s Filozofskog fakulteta u Zagrebu, uz potporu Arhivskog društva Slovenije i Hrvatskog arhivističkog društva. Kao vodeći partner, Univerza na Primorskem je u sklopu projekta »Heritage Live – Živa, oživljena, doživeta kulturna dediščina« (Heritage Live – Živa, oživljena, doživljena kulturna baština), Operativnoga programa Instrumenta za predpristupnu pomoć (OP IPA) Slovenija – Hrvatska 2007-2013 (Operativnoga programa Instrumenta za predpristupnu pomoć Slovenija – Hrvatska 2007. – 2013.), a koji, dakle, novčano podupiru Europska Unija (INTERREG program), Slovenija (PHARE program) i Hrvatska (CARDS 2003 program), prijavila pripremu poslijediplomskog studija arhivistike. Arhivsko društvo Slovenije (dalje ADS) prijavilo je organizaciju dvaju slovensko-hrvatskih susreta, a predstavnici Univerze na Primorskem predložili su da arhivisti sudjeluju pri sastavljanju programa poslijediplomskog studija. U kolovozu je 2009. godine projekt odobren, uz napomenu da se moraju obaviti određene nadopune. Ugovor između Slovenije i Hrvatske potpisan je u ožujku 2010. i tada je dogovoreno da se održi sastanak 7. travnja kako bi se do rujna 2010. mogli pripremiti svi potrebni materijali za konkretan prijedlog programa pokretanja poslijediplomskog studija arhivistike, kao i programa arhivske konferencije o kojoj je riječ u ovom prikazu.

Uvodne su riječi 9. rujna, prvoga dana dvodnevne Konferencije, uputili: dr. Aleksander Pranjek, voditelj projekta i profesor na Univerzi na Primorskem, dr. Hrvoje Stančić s Filozofskog fakulteta u Zagrebu, izaslanica Ministarstva kulture Republike Slovenije Nina Zupančič, predstavnik veleposlanstva Republike Hrvatske u Sloveniji Ivan Sabolić te, u ime predsjednice Hrvatskog arhivskog vijeća, Ivana Prgin. Osim njih, prisutnima su se obratili predsjednica Društva arhivskih radnika Vojvodine Ljubica Budać i predsjednik Arhivskog udruženja Bosne i Hercegovine Izet Šabotić, koji su toga dana na radnoj večeri potpisali zajedničku deklaraciju o suradnji Arhivskog društva Slovenije, Hrvatskog arhivističkog društva, Društva arhivskih radnika Vojvodine i Arhivskog udruženja Bosne i Hercegovine.

Po završetku uvodnih pozdrava započeo je radni dio Konferencije u kojemu je izlagalo petero predavača. U svom je uvodnom predavanju (»Trenutno stanje arhivistike v Sloveniji« – Trenutačno stanje u slovenskoj arhivistici) Jože Škofljanec iznio analizu stanja arhivistike u Sloveniji kojom je objasnio: 1. gdje i kako arhivisti u Sloveniji stječu svoje formalno obrazovanje; 2. prikazao je arhivsku mrežu u Republici

Sloveniji i načine njihove međusobne suradnje (radne skupine za područja uprave, pravosuđa, školstva, privrede...) i 3. implementacije stručnih normi (ISAD(G), ISAAR/CPF...).

Nakon njega, Vlatka Lemić iz Hrvatskog državnog arhiva govorila je o stanju arhivske službe u Republici Hrvatskoj («Problemi arhivske službe u Hrvatskoj» – Problemi hrvatske arhivske službe). Kao pozitivnu je činjenicu istaknula postojanje provedbenih propisa za gotovo sva područja arhivske službe, a kao negativnu nepostojanje suradnje specijalnih arhiva i arhiva na razinama lokalne uprave i samouprave. Razlog tome je, kako je istakla, neosjetljivost organa vlasti lokalnih uprava i samouprava (politike) na stvarne potrebe kako bi se to ostvarilo. Kao najveći i uvijek aktualan problem istakla je pomanjkanje prostora, kadra i novčanih sredstava. Ona je, kao i njen prethodnik, prikazala mrežu arhiva u našoj državi i statističke podatke o prostoru u četvornim metrima, te o zaposlenicima i njihovoj stručnoj spremi u svim područnim arhivima i Hrvatskom državnom arhivu. Spomenula je i način na koji se arhivi financiraju te da se ponuda usluga koje arhivi pružaju znatno povećala kako bi se stvorio dodatni izvor prihoda. No, istaknula je, bilo je nemoguće uskladiti cjenik usluga na razini države, budući da nisu svi arhivi u mogućnosti pružiti jednake usluge. Riječi je bilo i o ukupnoj količini arhivskog gradiva koje se čuva u hrvatskim arhivima i nearhivskim ustanovama te o evidentiranim i kategoriziranim stvarateljima i imateljima arhivskog gradiva u RH. Izlaganje je okončala ARHiNET-om.

Riječ je zatim preuzela Hedvika Zdovc koja je govorila o položaju arhivske djelatnosti u sustavu javnog sektora i stjecanju stručnih zvanja («Umestitev arhivske dejavnosti v okvir javnega sektorja in pridobivanje strokovnih nazivov» – Položaj arhivske djelatnosti u sustavu javnog sektora i stjecanje stručnih naziva). Objasnila je sistematizaciju radnih mjesta u Povijesnom arhivu u Celju (Zgodovinski arhiv Celje) i podastrla podatke o stručnoj spremi njihovih zaposlenika. Prikazala je i platne razrede (tu je istakla da su lošije plaćeni nego državni službenici), mogućnost napredovanja u struci i, na kraju, uvjete za stjecanje višeg stručnog zvanja (koliko je bodova, odnosno »kreditnih točki« potrebno prikupiti da bi se steklo više stručno zvanje). S tim u svezi, govorila je o povjerenstvu za dodjelu stručnih zvanja (tko ga imenuje, tko čini sastav...) te o molbama koje kandidati povjerenstvu upućuju (što sve ulazi u sastav molbe te u kojem se vremenskom razdoblju razmatraju).

Posljednje izlaganje u jutarnjem dijelu prvog dana Konferencije iznijela je Ivana Prgin u ime predsjednice Hrvatskog arhivističkog društva Deane Kovačec («Ujednačavanje statusa arhivista u Republici Hrvatskoj s ostalim kolegama u EU» – Usklađivanje statusa arhivistov Republike Hrvatske s ostalimi kolegama iz EU). Autorici su kao podloge za usporedbe istovrsnosti obrazovanja i arhivističkih zanimanja u Republici Hrvatskoj poslužili sustavi obrazovanja i klasifikacija zvanja arhivista u

Saveznoj Republici Njemačkoj i u Republici Austriji. Uvažavajući, dakle, bolonjski sustav visokog školovanja, u Hrvatskoj se unutar struke raspravlja o prijedlozima novog pravilnika o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja, koji bi u većoj mjeri odgovarali onima u EU. Primjerice, prijedlog Hrvatskoga arhivskog vijeća i Hrvatskoga arhivističkog društva predviđa zvanja arhivskog tehničara (stupanj obrazovanja: srednja stručna sprema), višega arhivskog tehničara (srednja stručna sprema uz godine staža ili trogodišnji studij na veleučilištu – stručni prvostupnik), arhivskog prvostupnika (trogodišnji preddiplomski sveučilišni studij – akademski prvostupnik ili trogodišnji studij na veleučilištu – stručni prvostupnik uz godine staža), arhivista (dvogodišnji diplomski sveučilišni studij – magistar struke ili specijalistički diplomski veleučilišni studij – specijalist struke ili trogodišnji preddiplomski sveučilišni studij – akademski prvostupnik uz godine staža), višeg arhivista (dvogodišnji diplomski sveučilišni studij – magistar struke) i arhivskog savjetnika (dvogodišnji diplomski sveučilišni studij – magistar struke).

Poslijepodnevni program otvorio je Jože Škofljanec izlaganjem naslova »Katere vsebine so z vidika arhivistov in arhivistike del podiplomskega študija arhivistike« – Koji sadržaji trebaju biti dio doktorskog studija arhivistike sa stajališta arhivista i arhivistike. Istaknuo je da su na prvom sastanku održanom 7. travnja 2010. sve zainteresirane strane (Vodstvo ADS-a, sveučilišni profesori javnih arhiva i predstavnici arhiva) izrazile svoja mišljenja s tim u svezi. Na tom je sastanku zaključeno da će doktorski studij arhivistike pomoći u afirmaciji arhivske struke kao znanosti. Istaknuto je da arhivistima manjka stručnoga znanja te da stoga pribjegavaju samoobrazovanju. Studij će omogućiti organizirano dobivanje znanja koja su arhivistima potrebna u svakidašnjem radu. Naglasio je i da uniformiranost nije primjerena u ovom studiju, odnosno da su za različita područja djelovanja nužna i drugačija znanja. Po završetku studija, student će steći titulu doktora arhivskih znanosti.

Sljedeće izlaganje održao je voditelj projekta i profesor Univerze na Primorskom Aleksander Pranjek u suradnji s Irenom Lazar (»Priprava doktorskoga študija arhivistike u okviru projekta Heritage Live« – Priprema doktorskog studija arhivistike u okviru projekta Heritage Live). Svoje su izlaganje usredotočili na prijedlog sadržaja i strukture drugoga i trećeg stupnja združenoga poslijediplomskog studija arhivistike Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Fakulteta za humanistične studije Univerze na Primorskom u Kopru.

Nakon njihova izlaganja uslijedila je »Okrogla miza« (Okrugli stol) na kojoj se raspravljalo o različitim pitanjima u okviru teme Konferencije, kao što su npr.: »Je li arhivistika znanost ili obrt?«; »Kome je namijenjen studij arhivistike?«; »Zašto rukovodeće strukture nisu osjetljive na potrebe cijeloživotnog obrazovanja arhivista, djelatnika u pismohranama...?«, itd.

U 20 sati bila je organizirana radna večera, koju je važno spomenuti zbog potpisivanja spomenute Deklaracije o suradnji arhivskih društava Slovenije, Hrvatske, Vojvodine i Bosne i Hercegovine, čiji su predstavnici u svojim govorima tom prilikom istakli zahvalnost na pozivu za sudjelovanje u Projektu i želju za što boljom suradnjom. Dok je protokol potpisivanja trajao, Deklaraciju je naglas čitala Mirjana Kontestabile Rovis.

Drugi dan Konferencije (10. rujna), otvorili su svojim izlaganjem dr. Hrvoje Stančić, Mislav Cimperšak i Marija Matešić («e-Državne institucije, transparentnost, kolaboracija – uloga e-arhivista» – e-Državne institucije, transparentnost, kolaboracija – vloga e-arhivistov). Govorili su o: 1. načelima e-uprave (dostupnost, interoperabilnost, pristupačnost, sigurnost i pouzdanost, višejezičnost i multikulturalnost, kolaboracija i partisipacija, otvorenost prema javnosti, transparentnost, povezanost i korisničke potvrde i iskustva); 2. temeljima e-uprave (računalna i informacijska infrastruktura, podatkovna/informacijska infrastruktura, dostupnost elektroničkih usluga, ljudski potencijal); 3. pojavnim oblicima e-uprave (država – građanima, država – poslovnim subjektima, država – državi, ali i građani – državi i poslovni subjekti – državi) i 4. kolaboraciji i participaciji. Predstavili su zatim i Vladu 2.0: »novu verziju« javne uprave koja se ne zaustavlja na tehnologiji – riječ je o potpuno novom konceptu upravljanja, temeljenom na transparentnosti, kolaboraciji i sudjelovanju svih dijelova društva u javnom upravljanju, odnosno o: 1. korištenju društvenih medija kao novih komunikacijskih kanala između vladinih organizacija i svih njezinih dionika; 2. mogućnostima pristupa vladinim podacima korištenjem programskog sučelja ili API-ja i 3. usvajanju novih pomaka, kao što su računarstvo u oblacima, mobilne i hibridne aplikacije i drugih web 2.0 elemenata od strane vladinih organizacija. Jasno, kako bi sve navedeno bilo i djelotvorno, morao bi se poštivati Model uprave 2.0 koji predviđa da: 1. Vlada objavljuje podatke; 2. izrađuju se programi/alati za daljnju analizu; 3. građani prate Vladine podatke i 4. građani iznose svoja mišljenja i komentare korištenjem razvijenih programa. Autori su tom prilikom prikazali razne američke webne stranice putem kojih građani aktivno sudjeluju u raspravama, odnosno imaju mogućnost raspravljanja o svim vladinim temama. Svi objavljeni komentari podložni su arhiviranju, odnosno većina država ima zakone koji nalažu arhiviranje objavljenih podataka (SAD i Novi Zeland), a u Hong Kongu i Danskoj smatraju da se sve što je objavljeno, mora i arhivirati pa to i čine, iako kod njih još uvijek nije zakonski uređena ta tematika.

Usljedilo je izlaganje Branka Goropevšeka naslova »Formalno in neformalno izobraževanje v bibliotekarskoj stroki v Sloveniji« – Formalno i neformalno obrazovanje u bibliotekarskoj struci u Sloveniji. Nakon toga su po jedan predstavnik Fakulteta za humanističke studije iz Kopra i Fakulteta za javnu upravu iz Ljubljane održali uvodna predavanja za radionicu »Oblike in vsebine izobraževanja v

arhivistiki« – Oblik i sadržaj obrazovanja u arhivistici. Nazočni su se podijelili u četiri grupe od kojih je svaka morala raspravljati o jednom od četiriju sljedećih pitanja: 1. Kako cjeloživotno obrazovanje povezati s napredovanjem pojedinca i s njegovim formalnim obrazovanjem?; 2. Otvorena pitanja o cjeloživotnom obrazovanju; 3. Sadržaj cjeloživotnog obrazovanja arhivista; 4. Prednosti i nedostaci sadašnjeg formalnog i neformalnog obrazovanja u arhivistici. Rasprava među članovima svake pojedine skupine trajala je 15 minuta, a nakon toga je voditelj grupe morao iznijeti zaključke.

Dvodnevnu konferenciju zatvorilo je predavanje Marije Matešić («Portal Heritage Live»), tijekom kojeg je zapravo bila prikazana tehnička izrada web stranice uopće. Izlaganja svih sudionika Konferencije u dogledno će vrijeme biti objavljena na mrežnim stranicama Arhivskog društva Slovenije i Hrvatskog arhivističkog društva.

Na posljjetku je predsjednica ADS-a Katja Zupanič pozdravila nazočne i zahvalila svima na sudjelovanju te je uputila poziv na Konferenciju s istom temom sljedeće godine u Hrvatskoj.

Patricija Žužić – Biserka Budicin